

Duminica a 11-a după Rusalii
(Pilda datornicului nemilostiv)
16 august 2026

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Asemănatu-s-a Împărăția Cerurilor omului împărat care a hotărât să facă socoteala cu slugile sale. Și, începând să facă socoteala, i s-a adus **un datornic cu zece mii de talanți**. Dar, neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia lui și copiii și toate câte are, ca să se plătească datoria. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Stăpâne, îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot! Iar stăpânul slugii aceleia, **milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria**.

Dar, ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și **care-i datora o sută de dinari**. Și, punând mâna pe el, îl sugruma, zicând: Plătește-mi ce ești dator! Deci, căzând cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: Mai îngăduiește-mă și îți voi plăti! Iar el nu voia, ci, mergând, **l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria**. Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte mult și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. **Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine?** Și, mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria. **Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă fiecare dintre voi nu va ierta greșelile fratelui său, din toată inima**” (Ev. Matei 18, 23-35).

1. Când omul are putere asupra celorlalți, iese la iveală caracterul său

Pilda datornicului nemilostiv are ca figură centrală un personaj anonim care se comportă într-un mod care scandalizează orice om de bun simț. Avea o datorie față de împărat de 10.000 de talanți, ceea ce însemna aproximativ **490 tone de aur**, în timp ce îl împrumutase din banii primiți pe datorie și pe un supus de-al său cu 100 de dinari, ceea ce însemna aproximativ **450 grame de argint!** L-a împrumutat așadar cu o sumă infimă pe supusul său, care provenea de fapt din suma imensă primită de la împărat. Atitudinea sa în cele două ipostaze constituie punctul pivotal al pildei. În prima scenă stă în genunchi și cere amânarea plății, căci nu avea cum să plătească datoria imensă, însă primește iertarea datoriei prin milostivirea stăpânului. În scena a doua stă în picioare în fața datornicului său îngenuncheat și îl condamnă fără milă, neținând cont de iertarea primită. Două aspecte ies în evidență imediat: 1. Diferența infinită dintre milostivirea împăratului, care l-a iertat, și cruzimea sa; 2. Atitudinea sa total diferită în cele două ipostaze, în mod special atunci când are putere asupra supusului, care trădează caracterul meschin. Abia atunci când un om are putere, iese la iveală caracterul său!

Caracterul său lamentabil reiese, de asemenea, din alte aspecte amintite în parabolă. Vedem că datornicul nemilostiv promite ceea ce nu poate împlini, cerând împăratului: „îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot!” Chiar dacă ar fi muncit întreaga viață cu toată familia sa, nu ar fi putut plăti datoria imensă. Exegeții Noului Testament au estimat venitul anual al regelui Irod, câștigat din întreg regatul, la aproximativ 900 de talanți, așadar de mai mult de 10 ori mai puțin decât datoria acestei slugi. Nici vinderea întregii familii, care nu era o practică uzuală în Israel, fiind însă cunoscută în Orient, nu îl ajuta cu mare lucru, căci un sclav valora între 500 și 2000 de dinari. Situația sa era așadar fără nici o șansă, fără nici o ieșire. Singura speranță rămânea ștergerea datoriei de către împărat, lucru care se și întâmplă, arătând nemărginita milostivire a acestuia.

Cum a ajuns acest supus să posede o asemenea bogăție? Este vorba desigur de o avere primită de la împărat, nu câștigată prin munca sa sau a familiei sale, care i-a dăruit-o ca împrumut, spre a lucra cu ea și pentru a i-o restitui cândva. Când împăratul i-a cerut datoria înapoi, sluga nu mai avea ceea ce a primit cu împrumut. Greșeala sa constă în

utilizarea abuzivă sau fără grijă a celor încredințate, în risipirea averii, în pierderea încrederii împăratului, însă cu toate acestea milostivirea împăratului este mai mare decât neglijența și indiferența sa.

Ca în multe alte parabole noutestamentare, împăratul nu este nimeni altul decât Dumnezeu. El dăruiește tuturor oamenilor daruri de mare valoare, neprețuite, așa cum sunt darul vieții, darul unui suflet nemuritor și al vieții veșnice, pentru a le numi doar pe cele mai însemnate. Cine poate da ceva echivalent în schimb pentru ele? Socoteala făcută de împărat este în realitatea echivalentă cu întrebarea: **ce ai făcut cu averea sau cu darurile pe care ți le-am dăruit?** Când nu suntem recunoscători pentru darurile primite, atunci le risipim, pentru că nu le prețuim. Dacă luăm ca exemplu iertarea dăruită de împărat, înțelegem că Dumnezeu ne-a dăruit viața și multe alte daruri, pentru a deveni și noi instrumente ale iertării, deoarece atunci când iertăm celor care ne sunt datori, Dumnezeu răspândește mila Sa prin noi în întreaga lume, iar noi devenim coparticipanți la planul Său de vindecare și mântuire a lumii.

2. Milostivirea lui Dumnezeu primează, însă este ținută împreună cu dreptatea

Partea a doua a pildei arată latura profund nemilostivă a datornicului iertat, care l-a aruncat în închisoare pe datornicul, care îi datora o sumă infimă în comparație cu cea de care a fost iertat. În acest moment, milostivirea stăpânului încetează, iar dreptatea Sa se activează, cerându-i datornicului nemilostiv să-i plătească toată datoria. Pilda ne arată așadar că **milostivirea lui Dumnezeu primează, însă aceasta este ținută doar împreună cu dreptatea!** Altfel, lumea întreagă s-ar transforma în haos arbitrar, răul neputând a mai fi oprit. Dumnezeu conduce întreaga lume prin iubire și iertare, însă întemeiate pe dreptate, care se exprimă prin îndepărtarea de și renunțarea omului la rău. Doar iertarea poate opri înlănțuirea răului în lume! Dacă la rău se răspunde cu rău, atunci răul ia amploare tot mai mare. Doar iertarea milostivă poate întrerupe spirala răului, iar acest lucru îl cere Dumnezeu de la noi! Dacă noi am fi buni, Dumnezeu ar activa doar milostivirea sau iubirea, însă este nevoit să apeleze la dreptate, pentru ca răul să nu prolifereze. În Antichitate, **dreptatea era definită ca virtutea de a dăruii fiecăruia ceia ce i se cuvine.** Dumnezeu, ca sursă a dreptății, cunoaște cel mai bine ceea ce ni se cuvine și transmite în avertismentul final al parabolei faptul că dacă nu vom ierta din inimă greșelile fratelui, nici El nu le va ierta pe ale noastre, iar aceasta înseamnă pierderea Raiului, a celui mai mare dar pe care Dumnezeu ni l-a promis!

Asemănător multor parabole din Noul Testament, pilda are o dimensiune tipologică, chemându-ne pe fiecare să ne întrebăm: Oare nu mă comport și eu după modelul iertatului neiertător sau a datornicului nemilostiv? Nu știu câți dintre noi avem capacitatea să ne vedem păcatele și neputințele, precum și marea milostivire a lui Dumnezeu în viața noastră, încât să ne identificăm cu datornicul nemilostiv. Dacă am reflecta profund la cât de mult ne-a iertat și ne-a dăruit nouă Dumnezeu, precum și la modul nepăsător sau răutăcios cu care îi tratăm pe ceilalți, am putea face pași mici spre vindecarea sufletească și ieșirea din orbirea duhovnicească. Am cunoscut un părinte bătrân cu ani mulți în urmă în Făgăraș, care trecuse prin temnițele comuniste și pierduse și câțiva oameni dragi. Printre altele, l-am auzit spunând la o masă de hram:

„Nu știu cum a avut Dumnezeu timp să poarte grijă de lumea întreagă, căci tot timpul a fost ocupat cu mine să mă ajute și să mă poarte pe brațe!”

Părintele trăia așadar în recunoștință față de darul vieții primite, îi mulțumea lui Dumnezeu pentru toate, îi iertase pe cei care îi făcuseră rău și era bucuros. Aceasta cred că este o aplicare în viață a acestei parabole și o recunoaștere a datoriei de a ierta și a

iubi asemenea lui Dumnezeu. Nimic nu ne face mai asemănători cu Dumnezeu decât iubirea și iertarea!

Poate că mulți nu ne putem vedea în ipostaza datornicului nemilostiv, pentru că acesta l-a aruncat pe datornicul său la închisoare, iar noi considerăm că nu am face așa ceva. Închisoarea ca loc al întunericului este în esență un simbol al morții! **Atunci când eliminăm pe cineva total din viața noastră, din inima noastră și din sufletul nostru, pentru că nu îl putem ierta, atunci „îl aruncăm și noi în temniță”, pentru că ne retragem iubirea.** Am întâlnit în activitatea mea preoțească multe situații în care oamenii nu pot să-l ierte pe celălalt. Am întâlnit frați care nu iartă frați pentru lucruri mici, copii care nu îi pot ierta pe părinți pentru că nu le-au acordat un presupus confort la care se așteptau, părinți care nu îi pot ierta pe copii, pentru că nu s-au căsătorit după dorințele lor și nu respectă valorile lor! Așadar, neiertarea sau neputința iertării după chipul datornicului iertat care nu iartă este foarte răspândită în lumea creștină. De ce iertăm însă atât de greu?

3. Relația dintre „a ierta” și „a uita”

Știm din propria experiență că iertarea nu este un lucru deloc ușor! Atunci când cineva ne greșește, ne umplem de mânie, de judecată, uneori chiar de ură și de gânduri de răzbunare. Am întâlnit soț și soție care trăiau în neiertare cu izbucniri de ură în aceeași casă! Dumnezeu ne cheamă însă la iubire și milostivire, în primul rând în familie. Marcu Ascetul spunea că **„dovada iubirii nefățarnice este iertarea nedreptăților”**¹. Așadar, suntem datori să facem tot ceea ce este posibil pentru a ierta, chiar dacă drumul până la vindecarea finală este lung. Să încercăm să ne imaginăm o lume fără iertare și bunătate, în care orice datorie fie materială, fie spirituală să nu fie iertată, mila să nu fie exprimată, pacea care vine din iertare să nu existe etc. O astfel de lume ar fi un iad, căci iadul este „locul în care nimeni nu iartă pe nimeni”. O familie, în care nu se practică iertarea și milostivirea, încet, încet se distruge. Oamenii pot trăi împreună sub același acoperiș, însă divorțul emoțional este deja prezent, eliminarea celuilalt din inimă!

Parabola se încheie prin cerința Domnului Hristos să iertăm „din toată inima” greșelile fratelui. Cum ajungem la această iertare? Domnul Iisus Hristos i-a cerut Tatălui pe Cruce să-i ierte pe răstignitori, considerând că „nu știu ce fac” (cf. Luca 23,34). Noi vom putea ajunge la iertare, dacă iubirea Lui milostivă locuiește în inimile noastre și ne dăruiește puterea iertării. Așadar, îi putem iubi pe cei care ne-au rănit cu iubirea lui Hristos care locuiește în noi. Cu cât Îl purtăm pe Hristos mai adânc în noi, cu atât putem ierta mai mult. Până ajungem la iertarea deplină, care este un dar de la Dumnezeu, putem începe cu pași mici. În primul rând **să ne rugăm pentru cei care ne-au făcut rău**, pentru că orice persoană care face rău „nu știe ce face”. Rugăciunea va aduce cu timpul libertatea minții și a inimii noastre față de acea persoană. Să nu uităm că neiertarea sau ura față de cineva ne chinuie în primul rând pe noi. Rugându-ne și având gânduri bune, încet, încet inima noastră va cunoaște mila lui Dumnezeu și vom putea să spunem asemenea Sfântului Arhidiacon Ștefan: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!” (Fapte 7,60).

O temă recurentă privitor la problematica iertării este relația dintre iertare și uitare. Sunt persoane care afirmă că pentru a ierta cu adevărat trebuie să uiți răul făcut! Se poate uita însă un eveniment groaznic din viața noastră, un mare rău, o traumă? Cercetările de psihologie arată că un astfel de eveniment nu poate fi șters din memorie, cum ștergem tabla cu buretele! O traumă rămâne până la finalul vieții în memoria noastră, chiar dacă pot fi vindecate efectele acesteia. Iertarea celui care ne-a făcut

¹ Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptează din fapte, în 226 de capete*, în: *Filocalia*, Volumul I, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1947, p. 253.

trauma respectivă nu are loc, când uităm trauma, căci aceasta nu se poate șterge din memoria de lungă durată, mai ales dacă a avut un impact enorm. **Iertarea este însă instaurată atunci când aducându-mi aminte de acel moment sau de fapta rea nu am resentimente față de persoana respectivă, ci libertate și nu simt nimic negativ față de cauzatorul răului.** Atunci vorbim de iertarea adevărată și înțelegerea duhovnicească a faptului că omul posedat de rău „nu știe ce face”. Acesta este însă un proces, care uneori poate dura ani sau zeci de ani, în funcție de impactul răului produs. Sunt și situații când harul lui Dumnezeu este atât de mult prezent în om, încât acesta uită complet ceea ce s-a întâmplat, iar acesta trebuie să fie țelul ultim al fiecăruia dintre noi. Dacă nu ajungem însă la iertarea deplină și uitarea răufăcătorului este important să nu-l urâm, să ne rugăm pentru el și să rămânem în strădania de a-l ierta.

Doresc să închei aceste reflecții despre iertare, milostivire și dreptatea lui Dumnezeu cu un citat din capitolul 42 al *Cuvântului ascetic* al Sfântului Maxim Mărturisitorul, care sintetizează învățătura Sfintei Scripturi despre iubire și iertare, interpretând-o pentru noi:

*„Să ne iubim așadar unii pe alții și vom fi iubiți de Dumnezeu. Să fim cu îndelungă răbdare întreolaltă și va fi și El cu îndelungă răbdare față de păcatele noastre. Să nu răsplătim răul cu rău și nu vom primi după păcatele noastre. Căci **iertarea greșelilor noastre o aflăm în iertarea fraților. Iar mila lui Dumnezeu e ascunsă în milostivirea noastră față de aproapele.** De aceea a zis Domnul: «Iertați și vi se va ierta vouă» (Luca 6, 37). Și iarăși: «De veți ierta oamenilor greșelile lor și Tatăl vostru cel din ceruri va ierta vouă greșelile voastre» (Matei 6, 14). Sau: «Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui» (Matei 5, 7). Sau: «Cu ce măsură veți măsura, cu aceea se va măsura vouă» (Matei 7, 2). Iată ne-a dăruit nouă Domnul chip de mântuire și ne-a dat nouă putere veșnică de a ne face fii ai lui Dumnezeu. Prin urmare în voia noastră stă mântuirea noastră”².*

Pr. Daniel Benga

² Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic*, în: *Filocalia*, Volumul II, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, București, 2005, pp. 64-65.